

19.2.2020

Til Klima-, Energi- og Forsyningsudvalget

Forslag om minimalt brug af biomasse

Ved høringen i Klima-, Energi- og Forsyningsudvalget d. 6.2.2020 var det positivt at opleve den voksende konsensus om, at der er store uløste problemer ved anvendelsen af biomasse i den danske kraftvarmesektor og om, at der ikke skal etableres flere biomassebaserede kraftvarmeværker i Danmark. Den erkendelse bør afspejle sig i de kommende klimahandlingsplaner såvel som i Danmarks kommunikation på internationalt plan.

NOAH var til foretræde i Klima-, Energi- og Forsyningsudvalget d. 12.12.2019. Ved den lejlighed spurgte udvalgets formand, Ida Auken, om der slet ikke var noget biomasse til energi, vi kunne gå ind for. Nedenstående er en opsummering og uddybning af vores svar.

Afbrænding af plantebaseret kulstof må undgås på fuldstændig samme måde som fossilt kulstof – det gælder alle former for bioenergi. Det er direkte vildledende at inkludere afbrænding af kulstof i metoder, der kan bidrage til en de-karbonisering af energiforsyningen. Bioenergi bør efter vores mening slet ikke regnes for en vedvarende energikilde¹. Vi har offentligt kritiseret satsningen på biomasse i kraftvarmeforsyningen, siden det stod klart for os, at afbrændingen af biomasse i denne sektor var begyndt at vokse eksplosivt og ikke længere var baseret på danske ressourcer. (Ja, også længere tilbage i vores vision for Bæredygtigt Danmark fra 1996 var vi kritiske især i forhold til afbrænding af halm i kraftvarmen grundet udpining af jorden).

Dette være sagt for at understrege, at det følgende ikke er skrevet uden bekymring, men udelukkende fordi den danske energisektor og det danske folketing har været resistente overfor alle advarsler og har investeret massivt i anlæg med kedler til afbrænding af biomasse. Nu er skaden altså sket, og vi står med en række store, dyre anlæg, som er svære at afvikle, uden at det bliver el- og varmemeforbrugerne, der skal betale regningen.

I forslag til Lov om klima står: “De tiltag, vi skal anvende for at reducere udledningen af drivhusgasser, skal medføre reelle, indenlandske reduktioner, men vi skal samtidig sikre, at danske tiltag ikke blot flytter hele drivhusgasudledningen uden for Danmarks grænser.”

Biomasse dumper på begge parametre:

- når biomasse erstatter kul, bliver CO₂-emissionerne fra skorstenene *større*
- og en meget stor del af klimabelastningen finder sted uden for Danmarks grænser – især i Estland og Letland. Begge steder er kulstofbindingen faldende, og EU-Kommissionen forventer, at Estlands og Letlands skove i 2030 ikke længere vil optage mere CO₂, end de udleder, men derimod vil komme til netto at bidrage til emissionerneⁱⁱ.

Derfor foreslår vi følgende:

Øjeblikkeligt stop for nye investeringer i bioenergi og aftrapning af alle subsidier. Produktionen af energi fra biomasse subsidieres kraftigt – især indirekte med fritagelse for CO₂-afgifter og energiafgifter under dække af påstået CO₂-neutralitet, og fordi biomassen fejlagtigt klassificeres som en vedvarende energikilde, selv om den fortsatte afbrænding tærer på kulstof oplagret i jorden gennem årtusinder.

Biomasse til energiformål skal udfases hurtigst muligt – den importerede først! Udfasningen bør ske i samme tempo som de øvrige nedskæringer, der skal finde sted, for at Danmark kan opfylde sin andel af de nødvendige reduktioner inden for CO₂-budgettetⁱⁱⁱ. Vi mener således, at de ellers nyopførte kraftvarmeværker skal udfases før deres udløbsdato – og at det må være muligt at finde (en del af) finansieringen fra de uberettigede afgiftsfritagelser.

Energisektorens reelle emissioner skal kommunikeres tydeligt til offentligheden – inklusive emissioner fra skorstenene fra afbrænding af biomasse – så vi som befolkning forstår, at energibesparelser er vigtige og nødvendige. Det stik modsatte sker i dag, hvor vi ustandseligt får at vide, at netop omstillingen af energisektoren er en succeshistorie, som kan “inspirere og påvirke resten af verden”, som der står i Aftale om Klimalov, at Danmark skal stræbe efter. Det ville være en tragedie for resten af verden, hvis den lader sig inspirere af Danmarks omstilling af energisektoren.

Vi skal have fokus på metoder i jordbruget og skovbruget, der lagrer kulstof fremfor at udpine.

Samtidig skal vi selv tage ansvaret for de den klimabelastning, afbrændingen af træ giver anledning til.

For at nedbringe de store klimaproblemer, der er frembragt af den nuværende afbrænding af biomasse, foreslår vi derfor, at der etableres flerårige energiafgrøder i en eller anden form (eksempelvis pil, el, poppel eller elefantgræs) på landbrugsjord. Hermed erstattes enårige afgrøder med flerårige, så der kan komme gang i en genopretning af den organiske pulje i landbrugsjorden, samtidig med at vi kan få bragt en ende på importen af træ.

Det er en absolut forudsætning, at dette sker sideløbende med en reduktion af den animalske produktion, så den mindre foderproduktion i Danmark ikke blot resulterer i, at vi skal importere mere foder i stedet.

Det er endvidere en forudsætning, at den producerede biomasse bruges til at erstatte importeret biomasse indtil udfasningen er helt gennemført – og ikke til at understøtte brug af *mere* biomasse.

Samtidig må produktionen af biomasse fra flerårige afgrøder ikke være en hindring for, at der sættes tilstrækkelig plads af til genetablering af natur og biodiversitet. Der må hurtigt iværksættes forskning i, hvordan dette samspil kan ske på den mest natur- og miljøvenlige måde. Når vi foreslår beplantningerne etableret på fed landbrugsjord, er det bl.a. fordi der er meget lidt af den oprindelige naturs frøpulje tilbage i jorde, der har været dyrket i mange år – og potentialet for at genskabe biodiversitet på sådanne jorde derfor er lille. Andre mulige dyrkningssteder kan være hidtil opdyrkede lavtliggende jorde med næringsoverskud, som den høstede biomasse kan være med til at fjerne. Energiafgrøderne skal kunne trives i fugtig, ikke drænet jord for at forhindre udledning af CO₂ fra organisk materiale i jordbunden, der iltes og derfor omsættes, hvis et område drænes. Selv om den type beplantninger sjældent indeholder megen biodiversitet, så vil flerårige afgrøder give mere biodiversitet end en korn- eller majsmark, især den del af biodiversiteten, der er knyttet til jorden, fordi der ikke rodes op hvert år. Det sikrer, at der er en pulje af mere eller mindre omsat organisk materiale i jorden, der giver næring til forskellige organismer, samt at der kan etableres et blivende rodnet og humus. Jordens biodiversitet er en vigtig – ofte overset – del af biodiversiteten.

Vi understreger, at dette er et forslag, der kan minimere skaderne af de dårlige investeringer uden at drive rovdrift på de allerede eksisterende skove herhjemme og i udlandet. Målet er at undgå al afbrænding af biomasse, da efterspørgslen på biomasse hele tiden øges som følge af ønsker om, at biobaserede materialer skal spille en stadigt større rolle i fremtiden.

Venlig hilsen

Bente Hessellund Andersen (2929 4527 / bente@noah.dk)

ⁱ Bioenergy Out: Why bioenergy should not be included in the next EU Renewable Energy Directive; Joint briefing by NOAH (Friends of the Earth Denmark), Biofuelwatch, Econexus, Global Forest Coalition, World Rainforest Movement, Rettet den Regenwald e.V./Rainforest Rescue, and Corporate Europe Observatory; 6.9.2015;
<https://www.biofuelwatch.org.uk/2015/bioenergy-out-of-red-briefing/>

ⁱⁱ COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT IMPACT ASSESSMENT Accompanying the document Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL, Brussels, 20.7.2016 SWD (2016) 249 final
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016SC0249&from=EN> side 9 og side 53 i ANNEX

ⁱⁱⁱ Efter NOAHs beregninger er 70 procents reduktion i 2030 ikke nok til at flugte med IPCC's 1.5 C budget, hvilket vi også fremlagde ved foretrædet for Klima-, Energi- og Forsyningsudvalget d. 12.12.2019 .Se beregningerne her:
https://noah.dk/sites/default/files/inline-files/Reduktionsveje_i_klimaloven.pdf